

WYMAGANIA EDUKACYJNE WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE KLASA 8

Ocena dopuszczająca P	Ocena dostateczna P	Ocena dobra PP	Ocena bardzo dobra PP	Ocena celująca PP
- Potrafi wymienić czynniki, które kształtują człowieka jako jednostkę. - Wie, czym się zajmuje przedmiot wiedza o społeczeństwie. - Wie, czym są komunikaty werbalne i niewerbalne. - Wymienia najważniejsze potrzeby człowieka. - Wymienia kilka przykładów ról społecznych, które odgrywa. - Wie, czym są zbiorowości społeczne. - Wie, czym są normy grupowe. - Wie, jaką rolę w społeczeństwie odgrywa rodzina. - Potrafi wymienić wartości ważne dla rodziny. - Potrafi poprawnie określić najważniejsze wydatki i dochody gospodarstwa domowego.	- Potrafi podać przykłady nauk humanistycznych. - Rozumie zasady komunikowania się i je stosuje. - Potrafi wskazać przykłady potrzeb pierwotnych – biologicznych oraz wtórnych – psychicznych i społecznych. - Wyjaśnia pojęcie socjalizacja. - Wie, czym są: interakcja i więzi społeczne. - Wie, czym są grupy społeczne. - Dokonuje podziału grup społecznych na formalne i nieformalne, pierwotne i wtórne, duże i małe. - Wskazuje przyczyny powstawania konfliktów. - Opisuje rodzinę jako grupę społeczną. - Wie, czym są rodziny dwupokoleniowe i wielopokoleniowe; rozumie, na czym polega rola rodziców i osób starszych. - Zna i rozumie zasady racjonalnego gospodarowania budżetem domowym. - Rozumie pojęcie deficyt budżetowy i wie, jak uniknąć deficytu budżetowego.	- Wymienia elementy osobowości człowieka. - Zna znaczenie słowa asertywność. - Wie, jak przygotować samodzielnie prezentację i publicznie ją przedstawić. - Charakteryzuje człowieka jako istotę społeczną i podaje stosowne przykłady. - Wymienia różne rodzaje więzi społecznych. - Wie, jaką funkcję pełnią role społeczne. - Zna sposoby rozwiązywania konfliktów. - Wie, jakimi metodami można osiągnąć kompromis. - Potrafi wymienić akty prawne, które opisują rodzinę. - Zna prawa i obowiązki rodziców i dzieci. - Umie wyjaśnić rolę i znaczenie gospodarstwa domowego w gospodarce państwa. - Potrafi zaplanować i rozpiścić zrównoważony budżet.	- Potrafi wymienić i opisać dziedziny humanistyki, które tworzą wiedzę o społeczeństwie. - Opisuje elementy osobowości człowieka i określa, jak wpływają na różnorodność ludzi. - Potrafi wskazać zachowania asertywne. - Wyjaśnia, jaką funkcję pełni społeczeństwo w procesie socjalizacji. - Charakteryzuje różne rodzaje więzi społecznych. - Potrafi wskazać, jak poszczególne grupy wpływają na odgrywane przez nas role społeczne. - Charakteryzuje wybrane zbiorowości społeczne. - Potrafi określić rolę zbiorowości w życiu społecznym. - Charakteryzuje różne sposoby podejmowania decyzji w grupie oraz wskazuje ich dobre i złe strony. - Wymienia najważniejsze rodzaje konfliktów. - Wymienia i opisuje podstawowe funkcje pełnione przez rodzinę. - Analizuje wartości ważne dla rodziny. - Opisuje prawa i obowiązki rodziców i dzieci. - Zna współczesne typy rodziny. - Przedstawia rolę rodziców i osób starszych w rodzinie oraz umie skorzystać z ich doświadczenia pomocnego podczas projektowania budżetu.	- Opisuje najważniejsze zasady skutecznego komunikowania się. - Potrafi samodzielnie przygotować autoprezentację. - Opisuje rolę więzi społecznych w budowaniu relacji społecznych. - Opisuje człowieka jako istotę społeczną, używając poznanych pojęć. - Charakteryzuje różne grupy społeczne, wskazując ich specyficzne cechy. - Określa, jaką rolę odgrywają różne grupy społeczne. - Wskazuje sposoby rozwiązania prostego konfliktu interpersonalnego na drodze kompromisu. - Analizuje wpływ, jaki rodzina wywiera na dzieci. - Wyjaśnia, że współudział w planowaniu budżetu jest przejawem postawy obywatelskiej i patriotycznej. - Rozwija postawę odpowiedzialności i przedsiębiorczości w codziennym życiu gospodarstwa domowego.

• Potrafi scharakteryzować klasę szkolną, pozalekcyjne koło zainteresowań. • Opisuje życie społeczności szkolnej. • Zna prawa i obowiązki ucznia. • Rozpoznaje przypadki łamania praw ucznia w swoim otoczeniu. • Potrafi dokonać oceny swoich umiejętności i zainteresowań zawodowych. • Wyjaśnia, czym są mała ojczyzna i region. • Znajduje podstawowe informacje na temat swojej gminy i swojego regionu. • Wie jak tworzony jest budżet gminy. • Wymienia problemy społeczności lokalnej.	• Zna strukturę polskiego systemu edukacyjnego. • Wskazuje najważniejsze prawa, jakie ma samorząd szkolny. • Zna prawa i obowiązki pracowników szkoły. • Zna instytucje zajmujące się ochroną praw ucznia. • Zna perspektywy rynku pracy i umie wskazać branże i zawody przyszłości oraz branże i zawody schyłkowe. • Wymienia czynniki kształtujące odrębność regionalną. • Wymienia organy samorządowe wybierane przez obywateli. • Wymienia najważniejsze zadania organów samorządowych. • Wymienia organy stanowiące i wykonawcze w gminie (mieście/dzielnicy); powiecie i województwie. • Wie, czym jest kapitał społeczny. • Wie, czym są młodzieżowe rady miast i gmin.	• Wie, czym jest samorządność, podaje przykłady rodzajów samorządów. • Podaje najważniejsze zasady wyboru samorządu szkolnego. • Potrafi wskazać, z jakich aktów prawnych wynikają prawa ucznia. • Wymienia akty prawa szkolnego, w których zapisane są jego prawa. • Potrafi przygotować plan kariery edukacyjnej i zawodowej. • Rozumie, czym jest rynek pracy i jakie stawia oczekiwania względem pracowników. • Umie pracować w grupie podczas dokonywania analizy rynku pracy i planowania kariery zawodowej. • Wskazuje cechy charakterystyczne regionu, w którym mieszka. • Wskazuje, w jaki sposób władze centralne mogą wpływać na decyzje władz samorządowych. • Wymienia najważniejsze zadania organów samorządowych. • Podaje jeden przykład wykorzystywania funduszy unijnych w środowisku lokalnym. • Próbuje formułować sądy dotyczące problemów społecznych. • Potrafi wyjaśnić, czym jest budżet obywatelski.	• Wskazuje, co najmniej kilka ważnych funkcji, które pełni szkoła. • Opisuje funkcje szkoły w systemie edukacji. • Charakteryzuje strukturę polskiego systemu edukacyjnego. • Podaje, jaką rolę w życiu społeczności szkolnej odgrywa samorząd. • Charakteryzuje działania samorządu uczniowskiego. • Wskazuje i opisuje źródła praw ucznia. • Potrafi opisać sytuacje szkolne, w których występują przykłady praw i obowiązków szkolnych. • Potrafi określić w konkretnych przypadkach, jakie prawa ucznia są naruszane. • Przedstawia sposoby dochodzenia praw, które zostały naruszone. • Rozumie korzyści, jakie przynosi efektywna współpraca oraz zna w praktyce różne formy współpracy w grupie i zespole klasowym. • Rozumie, czym jest wolontariat, i jak doświadczenie w nim zdobyte może pomóc w karierze zawodowej. • Charakteryzuje czynniki kształtujące odrębność lokalną i regionalną. • Opisuje kompetencje władz centralnych wobec samorządu. • Wskazuje w których urzędach można załatwić wybrane sprawy. • Przedstawia możliwości załatwienia spraw przez e-urząd. • Potrafi wypełnić wniosek o wydanie dowodu osobistego. • Wyjaśnia, czym jest zarząd komisaryczny. • Opisuje różne formy wpływania przez obywateli na decyzje władz samorządowych. • Wskazuje przyczyny problemów swojej społeczności lokalnej. • Próbuje wskazać sposobnych ich rozwiązania.	• Uzasadnia znaczenie samorządności w państwie. • Wyjaśnia, na przykładzie wyborów do organów samorządu szkolnego, stosowanie procedur demokratycznych w życiu szkoły oraz grup, w których uczestniczy. • Dostrzega zależność między godnością ludzką a prawami ucznia, które mu przysługują. • Rozwija postawę przedsiębiorczą i rozumie jej znaczenie przy wyborze kierunku dalszego kształcenia i wyborze drogi zawodowej. • Zna różne typy osobowości i dostrzega, jaki wpływ na wybór zawodu ma określony typ osobowości człowieka. • Opisuje swoją małą ojczyznę, uwzględniając więzi lokalne. • Wymienia tradycje i obyczaje swojej społeczności regionalnej. • Przedstawia informacje na temat wydarzeń i postaci historycznych związanych z dziejami lokalnymi i regionalnymi. • Przedstawia główne źródła dochodów i wydatków w budżecie gminny. • Znajduje informacje o wykorzystaniu funduszy unijnych w swojej gminie lub swoim regionie. • Wymienia różne rodzaje kapitału społecznego i wskazuje na znaczenie tego zjawiska w procesach gospodarczych. • Przedstawia rolę i znaczenie rad młodzieżowych miast i gmin. • Zna i opisuje procedury związane z wprowadzeniem budżetu obywatelskiego.
• Potrafi określić czas kiedy ukształtowały się współczesne narody.	• Wie czym różni się narodowość od obywatelstwa.	• Zna obowiązki obywatelskie zapisane w <i>Konstytucji RP</i>.	• Wymienia czynniki narodotwórcze.	• Przedstawia genezę współczesnych narodów.

• Podaje, w jaki sposób można nabyć obywatelstwo na prawie ziemi i prawie krwi. • Odróżnia mniejszości narodowe od mniejszości etnicznych. • Wskazuje różnice pomiędzy migracją a uchodźstwem. • Wie, co znaczy pojęcie <i>ojczyzna</i>. • Wymienia i opisuje polskie symbole narodowe. • Wymienia cnoty obywatelskie. • Opisuje, czym jest społeczeństwo obywatelskie.	• Potrafi wskazać, który ze sposobów nabywania obywatelstwa obowiązuje w Polsce. • Wymienia mniejszości narodowe i etniczne żyjące obecnie w Polsce. • Wyjaśnia, co to jest Polonia. • Podaje przekłady zachowań patriotycznych. • Opisuje cechy dobrego obywatela. • Wskazuje, jak można aktywnie uczestniczyć w życiu publicznym i obywatelskim.	• Przedstawia prawa przysługujące mniejszościom. • Wymienia postawy sprzeczne z patriotyzmem. • Odwołując się do przykładów współczesnych i historycznych, opisuje wzory postaw obywatelskich. • Wskazuje działania, które podejmuje społeczeństwo obywatelskie.	• Potrafi opisać więzi obywatelskie i tożsamość narodową. • Charakteryzuje mniejszości narodowe i etniczne mieszkające w Polsce. • Określa miejsca zamieszkania mniejszości w Polsce. • Wyjaśnia, dlaczego mniejszościom przysługują odrębne prawa. • Przedstawia zjawiska migracji i uchodźstwa we współczesnym świecie. • Wyjaśnia, odwołując się do różnych przykładów, czym jest patriotyzm. • Wskazuje różnice między patriotyzmem a nacjonalizmem, szowinizmem, ksenofobią. • Określa znaczenie cnót i umiejętności obywatelskich w życiu społecznym. • Wymienia umiejętności społeczne. • Wymienia najważniejsze cechy społeczeństwa obywatelskiego. • Opisuje aktywność społeczną Polaków.	• Wymienia inne sposoby nabywania obywatelstwa w Polsce. • Potrafi opisać, czym jest postawa obywatelska, odnosząc się do obowiązków zapisanych w polskiej konstytucji. • Wymienia grupę posługującą się językiem regionalnym. • Wskazuje przyczyny migracji i uchodźstwa. • Opisuje w jaki sposób Polacy żyjący za granicą podtrzymują swoją więź z ojczyzną. • Opisuje genezę polskich symboli narodowych. • Wymienia czynniki, które łączą ludzi z ojczyzną. • Wymienia różne wzorce działań obywatelskich. • Opisuje różne formy aktywności społecznej. • Opisuje, jak powstawała idea społeczeństwa obywatelskiego. • Wskazuje potrzeby społeczne, które realizuje społeczeństwo obywatelskie.
• Wie, czym jest państwo. • Zna najważniejsze cechy państwa. • Potrafi określić, gdzie i kiedy narodziła się idea demokracji. • Wie, czym jest demokracja bezpośrednia i demokracja pośrednia (przedstawicielska). • Wie, czym jest konstytucjonalizm. • Wie, czym jest preambuła. • Wie, czym jest zasada pluralizmu politycznego. • Potrafi wskazać różnice pomiędzy partią polityczną a inną organizacją społeczną. • Wyjaśnia pojęcie demokracji przedstawicielskiej. • Wymienia cechy demokratycznych wyborów. • Wie, czym jest republikańska forma rządów. • Potrafi wskazać, kto sprawuje w Polsce władzę wykonawczą. • Wyjaśnia zasadę państwa prawa.	• Wymienia podstawowe funkcje państwa. • Wskazuje wewnętrzne i zewnętrzne funkcje państwa. • Wymienia najważniejsze zasady demokracji. • Wie, czym jest referendum. • Potrafi podać przykłady spraw, które mogą być poddawane pod referendum. • Wymienia najważniejsze szczególne cechy konstytucji. • Wie, czym jest i dlaczego został powołany Trybunał Konstytucyjny. • Potrafi opisać system monopartyjny, dwupartyjny i wielopartyjny. • Wyjaśnia pojęcie koalicji rządowej. • Wie, czym jest czynne i bierne prawo wyborcze. • Potrafi określić, kto wchodzi w skład rządu. • Wie, jak są przeprowadzane w Polsce wybory prezydenckie. • Odszukuje i opracowuje	• Potrafi podać przykłady, jak państwo realizuje swoje zadania. • Wyjaśnia zasadę trójpodziału władzy. • Wymienia najważniejsze zasady ustrojowe zapisane w konstytucji. • Potrafi podzielić partie zasiadające w sejmie, wskazując partie prawicowe, centrowe i lewicowe. • Wyjaśnia pojęcie <i>opozycja</i>. • Wymienia najważniejsze instytucje sejmu i senatu. • Potrafi wymienić kilka kompetencji sejmu i senatu. • Podaje imiona i nazwiska urzędującego prezesa i wiceprezesów Rady Ministrów. • Wymienia prezydentów RP wybranych w wyborach bezpośrednich. • Podaje przykłady kompetencji prezydenta. • Wyjaśnia zasady: niezależności, niezawisłości oraz dwuinstancyjności.	• Charakteryzuje elementy tworzące państwa. • Opisuje najważniejsze cechy państwa. • Opisuje, czym jest demokracja pośrednia i bezpośrednia, podaje przykłady stosowania tych zasad. • Potrafi uzasadnić konieczność ochrony praw mniejszości w demokracji. • Podaje zasady organizacji referendum. • Charakteryzuje szczególne cechy konstytucji. • Analizuje teść preambuły <i>Konstytucji RP</i> i wskazuje najważniejsze wartości do, których się odwołuje. • Podaje przykłady spraw, którymi może zająć się Trybunał Konstytucyjny. • Wymienia funkcje partii politycznych. • Potrafi wskazać różnice pomiędzy różnymi systemami partyjnymi. • Wymienia najważniejszy cele partii prawicowych, centrowych i lewicowych.	• Charakteryzuje funkcje państwa. • Opisuje zadania, które powinno realizować państwo. • Opisuje zasady demokratyczne. • Wymienia ważne referenda krajowe i lokalne. • Przedstawia historię konstytucjonalizmu. • Potrafi wskazać dział konstytucji, w którym opisane są poszczególne kwestie. • Opisuje działanie Trybunału Konstytucyjnego. • Ocenia różne systemy polityczne. • Wyjaśnia, dlaczego istnieje konkurencja pomiędzy partiami politycznymi. • Potrafi podać przykłady sytuacji, gdy prawa wyborcze mogą być ograniczone. • Opisuje, jak działa polski parlament. • Wie, na czym polega dualizm

• Przedstawia podział władzy sędowniczej na sądy powszechne, wojskowe, administracyjne i trybunały.	informację o prezydentach wybranych w wyborach bezpośrednich. • Zan strukturę sądownictwa powszechnego. • Wie w jakich sprawach orzeka sąd rejonowy.		• Wyjaśnia, dlaczego wybory są elementem demokracji pośredniej, czyli przedstawicielskiej. • Opisuje cechy demokratycznych wyborów. • Opisuje wskazaną funkcję parlamentu. • Odwołując do zasady dobra wspólnego, wyjaśnia, czym jest republikańska forma rządów. • Wie, kto może kandydować na urząd Prezydenta RP. • Wyjaśnia, jak wyłaniany jest rząd. • Potrafi wyjaśnić pojęcia: <i>rząd większościowy</i> i <i>rząd mniejszościowy</i>. • Przedstawia kompetencje Rady Ministrów. • Wie, czym zajmują się sądy powszechne, wojskowe administracyjne i trybunały.	władzy wykonawczej w RP. • Podaje przykłady najważniejszych uprawnień prezydenta. • Potrafi, korzystając z różnych źródeł, opisać działania obecnie urzędującego prezydenta. • Potrafi wskazać decyzje rządu, które miały wpływ na indywidualne życie swoje lub swojej rodziny. • Podaje przykłady naruszania zasad państwa prawa. • Wyjaśnia najważniejsze zasady określające działalność władzy sędowniczej. • Opisuje, jak działają organy wymiaru sprawiedliwości.
• Wymienia kilka kierunków polskiej polityki zagranicznej. • Wskazuje przyczyny powstania Unii Europejskiej. • Znajduje informacje o życiorysie politycznym Ojców Europy. • Potrafi wymienić korzyści z polskiego członkostwa w UE. • Wyjaśnia, czym jest zjawisko globalizacji.	• Wymienia cele i przejawy działania Organizacji Narodów Zjednoczonych. • Wskazuje cele i różne formy działalności Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego. • Wymienia ogólne cele UE. • Wymienia osoby z Polski, które pełnią ważne funkcje w instytucjach unijnych. • Wyjaśnia pojęcia: <i>fundamentalizm religijny</i> i <i>terroryzm</i>.	• Wymienia państwa należące do NATO. • Przedstawia działalność Polski w ONZ, Unii Europejskiej i NATO. • Potrafi wymienić państwa członkowskie UE. • Wymienia najważniejsze instytucje UE. • Wymienia podstawowe prawa obywateli Unii Europejskiej. • Wymienia problemy ekonomiczne i demograficzne świata. • Wymienia problemy związane ze środowiskiem naturalnym i chorobami.	• Opisuje najważniejsze kierunki polityki zagranicznej: suwerenność współpraca w organizacjach międzynarodowych, polityka regionalna, polityka wschodnia. • Określa okoliczności powstania ONZ i NATO. • Opisuje najważniejsze organy NATO i ONZ. • Wymienia Ojców Europy i wskazuje z jakich krajów pochodzili. • Wskazuje pięć najważniejszych wydarzeń związanych z powstaniem UE, uzasadnia swój wybór. • Opisuje, jakie funkcje pełnią Polacy w instytucjach europejskich. • Opisuje korzyści z członkostwa w UE dla gospodarki oraz społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem ludzi młodych. • Podaje przykłady programów finansowanych z UE. • Charakteryzuje problemy ekonomiczne i demograficzne współczesnego świata. • Znajduje i opracowuje informacje o konfliktach toczących się na świecie. • Charakteryzuje problemy	• Wymienia przykłady misji wojskowych ONZ i NATO. • Wymienia i opisuje organizacje wyspecjalizowane działające w ramach ONZ. • Na podstawie szczegółowych celów wskazuje główne kierunki rozwoju UE do 2020 roku. • Zna skład i zadania najważniejszych instytucji UE. • Potrafi podać liczbę polskich eurodeputowanych. • Opisuje, jak prawa obywatela UE wpływają na życie obywateli państw członkowskich. • Opisuje globalizację w różnych aspektach. • Przetwarza propozycje działań w kierunku rozwiązania problemów współczesnego świata.

			związane ze środowiskiem naturalnym i chorobami. Opisuje zjawisko terroryzmu.	
- Wskazuje, z czego wynikają prawa człowieka. - Uzasadnia, dlaczego prawa człowieka są niezbywalne. - Wymienia prawa i wolności osobiste, które są ważne dla młodych osób. - Wymienia prawa i wolności osobiste, które są ważne dla młodych osób. - Wymienia różne systemy ochrony praw człowieka. - Zna najważniejsze zadania policji i służb porządkowych. - Wie, na czym polega przymus bezpośredni. - Opisuje, czym jest przemoc rówieśnicza. - Wskazuje, które rodzaje przemocy rówieśniczej są zaliczane do przestępstw, a które – do wykroczeń.	- Wskazuje źródła ludzkiej godności. - Wymienia najważniejsze cechy praw człowieka. - Wie, jak pojęcia: <i>wolności</i> i <i>prawa</i> charakteryzowane są w <i>Konstytucji RP</i>. - Wie, jak pojęcia: <i>wolności</i> i <i>prawa</i> charakteryzowane są w <i>Konstytucji RP</i>. - Wie, jaką rolę w ochronie praw człowieka pełni Rzecznik Praw Obywatelskich. - Podaje przykłady środków przymusu bezpośredniego. - Wymienia podstawowe rodzaje przemocy. - Potrafi wymienić różne typy przestępstw. - Wie, jaki sąd rozpostruje sprawy nieletnich.	- Omawia cechy praw człowieka. - Wymienia najważniejsze dokumenty, które tworzą międzynarodowy system ochrony praw człowieka. - Wie, kiedy powstała <i>Powszechna Deklaracja Praw Człowieka</i>. • Wymienia ogólne zasady dotyczące praw i wolności zapisanych w polskiej konstytucji. - Wymienia różne formy uczestniczenia obywateli w życiu publicznym. - Wymienia ogólne zasady dotyczące praw i wolności zapisanych w polskiej konstytucji. - Wymienia różne formy uczestniczenia obywateli w życiu publicznym. - Wymienia najważniejsze elementy systemu praw człowieka w Polsce. - Wymienia organizacje pozarządowe działające na rzecz ochrony praw człowieka. - Wymienia działania UNICEF na rzecz praw dzieci. - Opisuje działania Rzecznika Praw Dziecka. - Wskazuje sytuacje, gdy służby porządkowe mogą użyć przymusu bezpośredniego.	- Wie, czym jest prawo naturalne i określa jego wpływ na rozwój idei praw człowieka. - Charakteryzuje pojęcie godności, rozróżniając godność osobową człowieka od godności osobistej. - Na podstawie preambuły <i>Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka</i> analizuje jej najważniejsze treści. - Wskazuje na różnice pomiędzy prawami a wolnościami. - Potrafi wskazać granice wolności i zakres praw gwarantowany przez państwo. - Wskazuje na różnice pomiędzy prawami a wolnościami. - Potrafi wskazać granice wolności i zakres praw gwarantowany przez państwo. - Opisuje najważniejsze funkcje Rzecznika Praw Obywatelskich. - Opisuje działania organizacji pozarządowych na rzecz ochrony praw człowieka. - Opisuje wybrane prawa zapisane w <i>Konwencji o prawach dziecka</i>. - Podaje przykłady naruszania praw dziecka. - Podaje przykłady sytuacji, w których policja może korzystać ze swoich uprawnień. - Wskazuje różnice pomiędzy wykroczeniem, występkiem a zbrodnią. - Wymienia środki, które może zastosować sąd wobec nieletniego.	- Przedstawia najważniejsze wydarzenia związane z rozwojem idei praw człowieka. - Wymienia najważniejsze zadania międzynarodowego systemu ochrony praw człowieka. - Potrafi wymienić i scharakteryzować wybrane prawa osobiste i polityczne zapisane w <i>Konstytucji RP</i>. - Wie, czym jest ludowa inicjatywa ustawodawcza. - Potrafi wymienić i scharakteryzować wybrane prawa osobiste i polityczne zapisane w <i>Konstytucji RP</i>. - Wie, czym jest ludowa inicjatywa ustawodawcza. - Potrafi przedstawić sposób złożenia wniosku do RPO. - Wskazuje sytuacje, które uprawniają do podejmowania interwencji przez Rzecznika Praw Dziecka. - Wymienia instytucje, które zajmują się ochroną praw człowieka w systemie uniwersalnym, regionalnym i krajowym. - Potrafi określić, jak należy się zachować w sytuacjach, gdy mamy do czynienia z przemocą. - Opisuje, na jakich zasadach nieletni odpowiadają za czyny karalne w zależności od wieku. - Wskazuje sytuacje, w których zatrzymanego nieletniego należy natychmiast zwolnić.

• Wie, czym są środki masowego przekazu. • Wymienia i opisuje umiejętności, które umożliwią swobodne poruszanie się wśród natłoku informacji. • Odnajduje w mediach informacje na wskazany temat, analizuje je. • Wymienia najważniejsze funkcje reklamy.	• Wymienia różne rodzaje mediów, dzieląc je na: pisane, audiowizualne i interaktywne. • Wyjaśnia pojęcia: <i>społeczeństwo informacyjne</i> i <i>globalna wioska</i>. • Wie dlaczego dziennikarstwo jest zawodem zaufania publicznego. • Wie, czym jest reklama społeczna. • Odszukuje w Internecie komunikaty z badań opinii publicznej.	• Wymienia funkcje mediów. • Wyjaśnia pojęcie czwartej władzy. • Wymienia zachowania etyczne w mediach elektronicznych. • Odróżnia fakty od komentarzy. • Wymienia różne techniki manipulacji stosowane w reklamach. • Wie, na czym polega znaczenie badania opinii publicznej.	• Opisuje różne rodzaje mediów. • Wyjaśnia, dlaczego media są nazywane czwartą władzą. • Uzasadnia, czy społeczeństwo polskie jest społeczeństwem wiedzy. • Wymienia i opisuje zjawiska utrudniające przepływ informacji w sieci. • Wymienia i opisuje zasady etyki dziennikarskiej. • Krytycznie analizuje wybrany przekaz reklamowy. • Odczytuje i interpretuje wyniki sondaży opinii publicznej.	• Opisuje różne funkcje mediów. • Opisuje, jaką rolę odgrywają media we współczesnym społeczeństwie. • Wyjaśnia pojęcie <i>public relations</i>. • Opisuje wpływ mediów na zjawisko globalizacji. • Wyjaśnia, dlaczego nie należy mieszać faktów z komentarzami i opiniami. • Przedstawia krótko dzieje reklamy. • Wymienia i analizuje różne reklamy społeczne.
• Wie czym jest cyberprzestrzeń.	• Wymienia zasady bezpieczeństwa w sieci.	• Wymienia zagrożenia i korzyści wynikające z korzystania z cyberprzestrzeni. • Wymienia najważniejsze rodzaje szkodliwych programów, które stanowią zagrożenie dla uczestników cyberprzestrzeni.	• Wymienia najważniejsze funkcje cyberprzestrzeni. • Zna zasady, jakie należy stosować aby uchronić się przed szkodliwym oprogramowaniem.	• Potrafi uzasadnić, że cyberprzestrzeń to miejsce służące swobodnemu przekazywaniu idei i informacji.